

Erfgoed Academie.

Leergang
Erfgoedfilosofie
2013

Bij de ruimtelijke inrichting op lokaal en regionaal niveau wordt steeds meer verwacht van de erfgoedprofessional. Hij (of zij) moet kennis van zaken inbrengen, maar ook weten wat de ander beweegt. Hij moet grenzen en kaders kunnen stellen voor het behoud van het erfgoed, maar ook flexibel kunnen zijn om ruimtelijke ontwikkelingen niet te frustreren. Hij moet over object- en materiekenis beschikken, maar ook het bredere belang vanuit het perspectief van een gebied of wijk in het oog kunnen houden.

Kortom, zoals dat ook de inzet is vanuit de modernisering van de monumentenzorg en de Visie Erfgoed en Ruimte: de positie van de erfgoedprofessional verschuift van ‘macht’ naar ‘gezag’. Daarbij geldt dat het krachtenspel waarin de erfgoedprofessional moet werken steeds complexer is geworden, de belangen groter, de termijnen krappere, het werk steeds meer pro-actief moet plaatsvinden en het onderwerp ‘erfgoed’ steeds minder duidelijk afgebakend is.

De erfgoedprofessional van vandaag wordt voor allerlei opgaven gesteld waarin hij met kracht van argument het erfgoedbelang moet kunnen inbrengen.

Leergang

Erfgoedfilosofie

De leergang Erfgoedfilosofie biedt reflectie op de professie, een training in 'vaardig overleggen' én reflectie op de (eigen) praktijk. Dit vindt plaats doordat de cursist eigen kennis en ervaring in de leergang inbrengt en deze spiegelt aan de kennis en ervaring van de medecursisten in de groep. Ook kan men de eigen vooronderstellingen confronteren met de praktijksituaties die bezocht worden en bediscussiëren met een aantal gerenommeerde Masters (Paul Meurs, Arnoud-Jan Bijsterveld, Jan Kolen en Hans Renes) op het terrein van erfgoed. Centraal staan daarbij erfgoeddilemma's die elke dag weer kunnen opduiken in het werk van de erfgoedprofessional:

Wat is erfgoed en wie bepaalt dat?

Wanneer is iets nog authentiek?

Wat is mijn rol als professional? en

Hoe kies ik in de historische gelaagdheid?

Daarbij worden praktische filosofische instrumenten gehanteerd die teruggrijpen op de Artes Liberales, de 'Vrije Kunsten' uit de antieke oudheid: *retorica*, *dialectica* en *grammatica*. Deze klassieke instrumenten vormen een goede basis voor een verfrissend nieuwe kijk op zaken. De training in het hanteren van deze kunsten maakt het mogelijk te reflecteren op het eigen denken, voelen en handelen: Wat is mijn visie? Hoe kan ik die omzetten in handelen?

Hoe beargumenteer ik dat overtuigend?
Welke woorden blijven het beste hangen?
De setting waarin deze dilemma's verkend worden, wordt gevormd door een aantal erfgoedprojecten die bezocht en besproken worden en die van doen hebben met herbestemming, gebiedsontwikkeling en herontwikkeling. Archeologie, monumenten en landschap komen alle aan bod. Tegen de achtergrond van deze concrete erfgoedcasussen worden bovengenoemde dilemma's concreet.

Na het volgen van de leergang Erfgoedfilosofie kunt u als professional nog effectiever opereren doordat u:

- een meer expliciete visie ontwikkelt op erfgoedzorg
- daardoor meer regisseur wordt van eigen handelen
- uw blik heeft verbreed rond actuele erfgoeddilemma's
- kennis heeft verworven van de laatste stand van zaken in het wetenschappelijk onderzoek
- de belangen van erfgoed beter leert verbinden met de belangen van anderen
- uw overlegvaardigheden heeft verdiept en aangescherpt
- uw netwerk heeft uitgebreid
- op vruchtbare wijze van collegiale consultatie gebruik kunt maken.

Drie leerlijnen

De leergang kent een drietal leerlijnen.

1. Reflectie op de professie

verdiepen, verbreden, verbinden

De erfgoedprofessie is aan verandering onderhevig. Het vak verdiept zich. Daar waar voorheen volstaan kon worden met specifieke object- of periodekennis wordt vandaag de dag een beroep gedaan op aanvullende inhoudelijke kennis. Zo moet bijvoorbeeld niet alleen het object gekend zijn, maar ook zijn (door de tijd veranderende) betekenis en het verhaal van de plek. Daardoor is de formele materiële betekenis van belang, maar ook de informele en immateriële betekenis.

Het vak verbreedt zich. De archeoloog, de historisch geograaf, de historisch (stede) bouwkundige opereert in toenemende mate vanuit een integrale cultuurhistorische context. Ook speelt het vak zich af in een steeds bredere ruimtelijke context van bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling, wijkaanpak of citymarketing. Dit vraagt opnieuw om andere, aanvullende kennis. Daarbij is doorslaggevend om de eigen kennis en belangen te kunnen verbinden met de agenda van anderen. In deze leergang wordt de gelegenheid geboden om de eigen kennis via literatuur en dialoog

met de masters en medecursisten te verbreden, te verdiepen en te verbinden.

2. Vaardig overleggen

retorica, grammatica, dialectica

Om te kunnen opereren in een veranderend speelveld, met andere spelers en een in beweging zijnd vakgebied is het van belang om vaardig te kunnen overleggen. Dit betekent: een open onderzoeksgesprek kunnen leiden over fundamentele vraagstukken, vrijmoedig en gezaghebbend spreken, woorden schrijven die raken. Vanuit de inhoud van het vakgebied wordt in deze leergang gewerkt aan het handhaven van een onderzoekende houding, het ontwikkelen van overtuigingskracht en persoonlijk leiderschap. De drie klassieke vrije kunsten retorica, grammatica, dialectica bieden hiervoor een rijke voedingsbodem.

3. Reflectie op de eigen praktijk

het ware, het schone, het goede

De erfgoedprofessional wordt vaak gevraagd een oordeel uit te spreken: is iets van waarde of niet, moet iets behouden worden of mag het gesloopt, moet iets gerestaureerd worden of niet. Hij vindt daarbij andere partijen tegenover zich die een eigen waardensysteem en

vocabulair hanteren. De opdrachtgever is geïnteresseerd in de haalbaarheid, de ontwikkelaar in een kloppende exploitatie, de burger of hij wel goed gehoord wordt en de ontwerper of hij zijn ideeën over het voetlicht krijgt. Dit leidt voortdurend tot de vraag wat de waarde is van datgene waar de erfgoedprofessional voor staat en hoe hij daar recht aan kan doen.

Wanneer moet er water bij de wijn en wanneer absoluut niet? Moet pragmatisch gekozen worden voor het behoud van het ensemble als daardoor een belangrijk onderdeel verloren gaat? Mag iets gereconstrueerd worden of past dat niet bij de beroepsethiek? Werken we met onoverbrugbare dilemma's of laten we ons leiden door schijnbare paradoxen? In deze leergang wordt gewerkt aan het ontwikkelen van een vocabulaire voor wat waar, juist of goed is.

Toelating

De leergang Erfgoedfilosofie is toegankelijk voor erfgoedprofessionals op het niveau van adviseur/beleidsmedewerker die strategisch opereren in ontwikkelingsprocessen met minimaal een HBO opleiding en vijf jaar praktijkervaring. Dit werk- en ervaringsniveau is noodzakelijk om goed met elkaar het gesprek te kunnen aangaan. Het kan daarbij gaan om professionals die werkzaam zijn in de publieke of private sector met als werkgebied het gebouwde, het historisch landschappelijke en/of het archeologische erfgoed. Het speelveld kan de monumentenzorg zijn, maar ook gebiedsontwikkeling, toerisme, plattelandsontwikkeling of herbestemming. *Een intakegesprek maakt deel uit van de toelating.*

Investering in tijd

De leergang omvat totaal 7,5 dag en bestaat uit een startbijeenkomst van 1 dagdeel gevolgd door 3 modules van ieder 2 dagen (waarvan de eerste module inclusief overnachting) en een afsluitende bijeenkomst van 1 dag.

De cursisten wordt gevraagd om als afsluiting van de leergang een Meesterproef te schrijven waarin de in de leergang opgedane inzichten zichtbaar samen komen.

Als extra tijdsinzet moet worden uitgegaan van drie uur voorbereidende studietijd per cursusdag en 16 uur voor het schrijven van de afrondende meesterproef.

Begeleiding

De begeleiding is in handen van Monique Eerden (inhoud), Erik Boers (reflectie en vaardigheden), Ina Roeterdink (organisatie en proces) en Maartje Voskuilen (organisatie).

Getuigschrift

De leergang wordt afgesloten met een getuigschrift. Na ontvangst kan men zich lid noemen van de Erfgoed Academie.

Kosten

De kosten voor de leergang bedragen 2.250,- euro. Dit bedrag is inclusief verblijf en studiemateriaal (studieboek Vrije Ruimte, filosoferen in organisaties van Jos Kessels, Erik Boers en Pieter Mostert, een reader met artikelen en een aantekenschrift). Reiskosten van en naar de bijeenkomsten zijn voor eigen rekening.

Data & locaties 2013

Start bijeenkomst

vrijdag 6 september 2013
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,
Amersfoort

Module 1

donderdag 10 en vrijdag 11 oktober 2013
incl. avondprogramma en overnachting
locatie: volgt

Module 2

vrijdag 25 oktober 2013
vrijdag 8 november 2013
locatie: volgt

Module 3

vrijdag 29 november 2013
vrijdag 13 december 2013
locatie: volgt

Slotbijeenkomst

vrijdag 10 januari 2014
locatie: volgt

Meer informatie

wanneer u vragen heeft over de leergang dan kunt u contact opnemen met
Monique Eerden: 033 – 421 76 55
Ina Roeterdink: 033 – 253 98 33

Erfgoed Academie

De Erfgoed Academie wordt gedragen door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Restauratiefonds. De leergang Erfgoedfilosofie is onderdeel van het cursusaanbod van de Erfgoed Academie. Voor meer informatie zie www.erfgoedacademie.nl

Erfgoed Academie

Westerdorpsstraat 68
Postbus 15, 3870 DA Hoevelaken
T 033 - 253 98 33
F 033 - 253 95 95

Programma

Start bijeenkomst

6 september 2013

locatie: Rijksdienst
voor het Cultureel
Erfgoed, Amersfoort

Paul Meurs, bestuurslid van de Erfgoed Academie, verzorgt de aftrap en zal ingaan op trends in de erfgoedzorgpraktijk en op het belang van erfgoedfilosofie voor de beroepspraktijk. Vervolgens staan deze middag kennismaking, het formuleren van de eigen leerdoelen en de onderzoeksvraag centraal.

Module 1

**do 10 en vr 11
oktober 2013**

incl. avondprogramma
en overnachting
locatie: volgt

Deze module staat in het teken van de vraag **‘wat is erfgoed en wie bepaalt dat?’**. Als Master treedt op **Arnoud-Jan Bijsterveld** van de Tilburg University. Gekoppeld aan het thema vindt een excursie plaats naar Nationaal Monument kamp Vught en worden vaardigheden geoefend. Daarnaast wordt tijdens deze eerste module een start gemaakt met het meesterwerk.

Module 2

**vr 25 oktober en
vr 8 november 2013**

locatie: volgt

Deze module staat in het teken van de vraag **‘wanneer is iets nog authentiek?’** Ingegaan zal worden op de verschillende facetten van het begrip authenticiteit, de materiële kant, de politieke, economische kant. Gekoppeld aan het thema vindt een excursie plaats en worden vaardigheden geoefend. Master is **Jan Kolen** van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Module 3

**vr 29 november en
vr 13 december 2013**

locatie: volgt

Deze module staat in het teken van **‘de keuze in de historische gelaagdheid’**, maak ik een keuze en zo ja hoe maak ik die keuze en op basis van welke argumenten. Als Master treedt op **Hans Renes** van de Universiteit Utrecht en de Vrije Universiteit Amsterdam. Gekoppeld aan het thema vindt een excursie in het dal van de Overijsselse Vecht plaats en worden vaardigheden geoefend.

Slot bijeenkomst

vr 10 januari 2014

locatie: volgt

Deze laatste dag staat in het teken van de **presentatie en reflectie op het Meesterwerk**. In de ochtend presenteren alle cursisten hun resultaten aan elkaar. In de middag staat ontmoeting met partners en erfgoedacademieleden (oudcursisten) centraal en wordt de 2e Erfgoed-academielezing uitgesproken. De bijeenkomst wordt afgesloten met de uitreiking van de getuigschriften waarmee de cursisten lid zijn geworden van de Erfgoed Academie.

De Erfgoed Academie wordt gedragen
door de Rijksdienst voor het Cultureel
Erfgoed en het Restauratiefonds.
De leergang Erfgoedfilosofie is onderdeel
van het cursusaanbod van de Erfgoed
Academie

Voor meer informatie zie:
www.erfgoedacademie.nl

Erfgoed
Academie.

Westerdorpsstraat 68
Postbus 15, 3870 DA
Hoevelaken

T 033 - 253 98 33

F 033 - 253 95 95